

EVERT BARTEN

Neem
en
lees

Augustinus' Blijdenissen uitgelegd

© 2015 Den Hertog B.V., Houten
ISBN 978 90 331 2737 3
www.uitgeverijdenhertog.nl

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden veeelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij digitaal, elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen, of op enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Inhoud

Ten geleide	11
Verantwoording	15
Boek 1	17
Boek 2	29
Boek 3	37
Boek 4	47
Boek 5	57
Boek 6	67
Boek 7	79
Boek 8	91
Boek 9	103
Boek 10	117
Boek 11	135
Boek 12	141
Boek 13	149

Ten geleide

ALS WE DE BIJBELSCHRIJVERS buiten beschouwing laten, is er geen volgeling van de Heere Jezus die zo'n groot stempel op de christelijke kerk heeft gezet als de kerkvader Augustinus (354-430). Augustinus wordt terecht *de* kerkvader van het Westen genoemd. Geen andere kerkvader heeft zoveel geschriften nagelaten als hij. Bekende uitdrukkingen in de geloofsleer zijn van hem afkomstig. Dan kunnen we denken aan het woord 'erfzonde', aan de onderscheidingen van de staat van rechtheid, van verlorenheid, van wedergeboorte en van eeuwige zaligheid of rampzaligheid. In de achttiende eeuw grijpt de Schotse theoloog Thomas Boston in zijn boek *De viervoudige staat* terug op Augustinus.

De geschriften van Augustinus zou je met een indrukwekkende kathedraal kunnen vergelijken. Niet alleen vanwege hun omvang, maar ook vanwege hun diepe inhoud. Welke deur kun je nu het best gebruiken om de kathedraal van Augustinus' geschriften binnen te gaan? Iedereen die Augustinus iets beter kent, noemt dan zijn bekendste werk, de *Confessiones*. Dat is een Latijns woord dat meestal met *Belijdenissen* wordt

vertaald, maar je zou het ook met *Lofprijzingen* kunnen vertalen.

In de vorm van een gebed tot God vertelt Augustinus in negen boeken (wij zouden nu zeggen: hoofdstukken) hoe God hem trok uit de duisternis tot Zijn wonderbare licht. De vorm van Augustinus' *Belijdenissen* herinnert ons aan het bijbelboek Psalmen. Een bijbelboek dat Augustinus heel dierbaar was. Augustinus zong trouwens ook heel graag.

In de *Belijdenissen* begint Augustinus zijn levensverhaal met zijn geboorte en eindigt hij met zijn doop in de kerk van Milaan, waarna hij naar zijn geboortestreek Noord-Afrika terugreisde. Dan volgen nog vier boeken. In het tiende bespreekt hij de vermogens van de menselijke ziel en vooral die van het geheugen. In de laatste drie boeken (11-13) gaat hij in op de schepping, en in dat verband ook op het begrip 'tijd'. Juist de vragen van de schepping en hoe er kwaad kan zijn in de schepping waren voor Augustinus aanleiding geweest het christelijke geloof vaarwel te zeggen.

In de oudheid speelde ook de vraag hoe het mogelijk was dat een onveranderlijke God het

besluit van de schepping kon nemen. Naar de opvatting van de Griekse filosofie was de materie er altijd geweest. Niet alleen God was eeuwig, maar ook de materie. Op grond van de Schrift leerde de kerk daarentegen de schepping uit het niets (*creatio ex nihilo*). Augustinus heeft geleerd zijn verstand te onderwerpen aan het getuigenis van de Schrift. Na zijn bekering zocht hij niet vanuit het ongeloof, maar juist vanuit het geloof naar begrip. Daarin is hij nog altijd een voorbeeld. Zeker voor hen die worstelen met de vragen van geloof en wetenschap.

Om de *Belijdenissen* toegankelijker te maken, zijn ze door Evert Barten herschreven. Hij heeft dat op een bijzonder goede manier gedaan. Zijn wens is dat mensen die de *Belijdenissen* in hun oorspronkelijke vorm nooit ter hand zouden nemen, zo toch van dit boek kennismaken. En wellicht dat zij daarna toch naar de *Belijdenissen* in hun oorspronkelijke vorm grijpen. Dat zou voor hem een bewijs zijn dat hij zijn werk niet voor niets heeft gedaan. Het kan ook zijn dat de *Belijdenissen* in de oorspronkelijke vorm te pittig blijven. Daarom is het verheugend dat dit zo belangrijke werk voor meerderen toegankelijk gemaakt is.

Wat kunnen wij van de *Belijdenissen* leren? Augustinus was echt een denker. Veel vragen die

hij stelde, zijn de eeuwen door gesteld, en zijn ook voor ons heel herkenbaar. Bijvoorbeeld: Waar komt het kwaad vandaan? Waarom liet God de zondeval toe? Waar kwam Kaïns vrouw vandaan? Waarom liet God in het Oude Testament het hebben van meer dan één vrouw toe en is dat in het Nieuwe Testament verboden? Onder andere omdat de kerk hem als jongeman geen antwoord kon geven op zijn vragen, keerde Augustinus de kerk de rug toe. Hij sloot zich aan bij de sekte van de manicheeërs. Hun bewering dat hun leer volstrekt verstandelijk te begrijpen was, sprak hem aanvankelijk heel erg aan. Maar uiteindelijk bleek dat ook zij zaken beweerden die je op hun gezag moest aanvaarden. Later heeft Augustinus gezegd dat hij dan liever het gezag van de kerk volgde. De kerk die hem wees op de Bijbel als de stem van de Heere Jezus Christus. Als jongeren intellectuele twijfels bij het christelijke geloof hebben, kunnen zij van Augustinus leren, omdat hij die twijfels ook heeft gehad. De boodschap van de Bijbel en van de kerk botste op meer dan één punt met de wetenschap van die dagen. Zijn eenvoudige, maar godvrezende moeder Monica kon zijn vragen niet beantwoorden. Zij vroeg een eenvoudige bisschop het gesprek met haar zoon aan te gaan, maar hij wees haar verzoek af. Hij wist dat hij niet in staat zou zijn die jongeman te overtuigen. Uiteindelijk moest Gods Geest dat doen. Toen

Monica bleef aandringen, antwoordde hij enigszins geërgerd: ‘Een zoon van zoveel tranen kan niet verloren gaan.’ Dat is een profetie gebleken.

Augustinus schreef zijn *Belijdenissen* om mensen die zoals hij van het christelijke geloof waren afgedwaald tot inkeer te bewegen, om zoekers bij te staan en om gelovigen die net als hij mochten weten dat God Zelf hen had opgezocht, in het geloof te versterken.

Ook al is het boek in een heel andere tijd geschreven en al moeten wij bij het maken van toepassingen naar het heden meer dan eens een vertaalslag maken, toch is het nog altijd heel actueel. Vooral omdat de diepste vragen van het menselijk hart niet veranderen. Dan denken we aan een zin die je vindt helemaal aan het begin van de *Belijdenissen* en die ongetwijfeld de bekendste uitspraak van Augustinus is: ‘U hebt ons geschapen tot U en onrustig is ons hart totdat het rust vindt in U.’

Nadat hij zich had afgekeerd van de manicheeërs, heeft Augustinus enige tijd houvast gezocht in de werken van (neo)platoonse filosofen. Maar hij miste daarin wat hij als jongeman ook al in geschriften van heidense schrijvers had gemist: de Heere Jezus Christus. Aantrokken door diens welsprekendheid ging hij in Milaan bij Ambrosius naar de kerk. Onder de prediking van Ambrosius verdwenen zijn intellectuele vragen

en twijfels bij het christelijke geloof. Toch kon hij het niet opbrengen zichzelf te verloochenen om Christus na te volgen. Hij bad weliswaar om bekering, maar wist dat hij iets vroeg dat hij niet direct wilde ontvangen. Hij zou dan immers moeten breken met alles wat hem van God afhield. Hij had het gevoel dat hij dan een gevangen en geboeid mens zou zijn. Hij wilde wel *na* dit leven de hemel, maar had er geen behoefte aan *in* dit leven nabij God te zijn. Het verschil tussen het verstandelijke aanvaarden van het christelijke geloof (ook wel historisch geloof genoemd) en het hartelijke beleven ervan (het zaligmakende geloof) vinden we in de boeken zeven en acht van de *Belijdenissen* terug.

Velen hinken op twee gedachten, net als Augustinus vóór zijn bekering. Velen willen wel bekeerd worden, omdat ze naar de hemel willen, maar hebben er geen zin in de smalle weg te bewandelen. Toch vraagt de Heere dat van ons. Als je merkt dat je niet alleen niet *kunt*, maar ook niet *wilt*, doe dan net als Augustinus en vraag aan de Heere: ‘Geeft U toch aan mij wat U van mij beveelt en beveel dan aan mij wat U van mij wilt.’ Augustinus heeft mogen merken dat hij al biddend om de Geest door Gods genade leerde bidden door Gods Geest. Daarin was hij niet de eerste, maar gelukkig ook niet de laatste. God is de eeuwen door Dezelfde gebleven.

In de tijd dat Augustinus hinkte op twee gedachten had hij een gesprek met zijn vriend Alypius. Hij vroeg waarom ze toch de goede keuze niet konden maken. Toen hoorde hij een kinderstem een lied zingen met de woorden ‘Neem en lees’. Hij sloeg de Bijbel (het boek van de apostel Paulus) op waar hij het had neergelegd en las de woorden: ‘... niet in brasserijen en dronkenschappen, niet in slaapkamers en ontuchtigheden, niet in twist en nijdigheid; maar doet aan de Heere Jezus Christus, en verzorgt het vlees niet tot begeerlijkheden’ (Romeinen 13:13-14).

Wat er na het lezen van deze bijbeltekst gebeurde, geef ik in de woorden van Augustinus zelf weer: ‘Want direct, toen ik deze woorden tot het eind toe had gelezen, stroomde als het ware het licht van de gemoedsrust mijn hart binnen en alle duisternis van twijfel vluchtte weg.’ Hij voelde zich nu geen geboeid mens, zoals hij van tevoren had gedacht, maar juist een bevrijd en gelukkig mens. Augustinus heeft zijn leven teruggezien in de jongeling van Naïn. Ook hij was van dood levend geworden. Zoals de weduwe van deze enige zoon werd verhoord, had de Heere ook de gebeden van zijn moeder verhoord.

De Kerk mag weten dat de Heere op haar gebed wonderen blijft doen en doden levend maakt.

Wie genade heeft ontvangen, vindt het geen opgave God te dienen, maar is verdrietig dat hij het nog te weinig doet. Hij wordt op aarde een vreemdeling en ziet uit naar de dag waarop hij God volkomen zal dienen. Dat verbindt al Gods kinderen de eeuwen door met elkaar. Dat kan je uit de *Belijdenissen* leren. Ik wijs daarnaast op het tweede hoofdwerk van Augustinus, *De Stad van God*. Mijn bede is dat iedere lezer door het lezen van deze vereenvoudigde weergave van de *Belijdenissen* van Augustinus een pelgrim wordt op reis naar het nieuwe Jeruzalem. Ik hoop dat in een van de meest geliefde teksten van Augustinus uit het Oude Testament jouw leven (ik ga uit van jeugdige lezers, maar het geldt oudere lezers niet minder) getekend mag worden. Dat zijn de woorden: ‘Maar mij aangaande, het is mij goed nabij God te wezen; ik zet mijn betrouwen op de Heere HEERE, om al Uw werken te vertellen’ (Psalm 73:28).

Boven-Hardinxveld, augustus 2015
dr. P. de Vries

Verantwoording

TOLLE LEGE. Je bent deze twee woorden vast wel eens tegengekomen. Het is Latijn en staat voor ‘Neem en lees’. Woorden die God gebruikte om de bekende kerkvader Augustinus rust te geven voor zijn ziel.

Waarom die woorden zo bekend werden? Augustinus schreef ze zelf op in zijn boek *Belijdenissen*. Misschien staat dit werk wel bij je ouders in de boekenkast. Je zou het zó kunnen pakken en gaan lezen. De omvang valt met nog geen 400 bladzijden nog wel mee, maar die filosofische taal ... Ja, daar valt vaak bijna niet door te komen, ook al is de manier van schrijven toch wel mooi.

Juist die taal bracht me ertoe om dit boek te gaan bewerken in een vorm die voor jou toegankelijker is. Dat is dit boek geworden: ‘Neem en lees’. Een toepasselijker titel is bijna niet denkbaar. Uiteraard is het een verwijzing naar de bekering van Augustinus, maar tegelijk ook een aanmoediging. Voor jou, om dit boek niet alleen te pakken, maar ook te lezen.

Waarom dat zo belangrijk is? Omdat je van de

persoonlijke manier waarop Augustinus met de Heere omging, veel kunt leren. En de God van Augustinus is nog altijd Dezelfde. Zou Hij Zijn Zoon ook niet aan jou bekend willen maken, zoals Hij dat bij deze bekende kerkvader deed?

Die persoonlijke omgang met God is hét kenmerk van de *Belijdenissen*. Dat komt omdat Augustinus de Heere steeds aanspreekt. Het zijn belijdenissen tegenover God. Voor deze bewerking heb ik gekozen voor een iets andere stijl. Jij gaat als lezer als het ware in gesprek met Augustinus aan de hand van de belijdenissen die hij voor God deed. Dit gebeurt in de inmiddels bekende vraag-antwoordstijl.

Om je toch iets van dat karakteristieke van het originele boek te laten proeven, heb ik tussen de vragen en antwoorden soms een bijna ongewijzigd stukje uit de *Belijdenissen* overgenomen. Die mag je lezen als persoonlijke gebeden van Augustinus.

Dit boek is het vierde op rij en dat stemt tot dankbaarheid. Daarom wil ik allereerst mijn dank uitspreken richting Uitgeverij Den Hertog, en

in het bijzonder aan Adriaan Bouman voor zijn professionele begeleiding. Ook mijn meelezers ben ik veel dank verschuldigd. Dr. P. de Vries, docent aan het Hersteld Hervormd Seminarium en parttime predikant van de hersteld hervormde gemeente van Boven-Hardinxveld, heeft de tekst theologisch beoordeeld en heeft een Ten geleide geschreven, waar ik hem dankbaar voor ben. Jan van 't Hul, collega bij het *Reformatorisch Dagblad*, ouderling van mijn kerkelijke gemeente en inmiddels vaste meezelezer, heeft opnieuw de tekst kritisch bekeken en gewaakt voor te populair taalgebruik. Ook Alexander Treur, docent Godsdienst in het voortgezet onderwijs, wil ik vanaf deze plaats bedanken. Zijn grondige kennis van de *Belijdenissen* was voor dit boek waardevol.

Dank verschuldigd, schreef ik net. Aan mensen. Ja, dat zeker. Maar vooral aan God. Hij gaf opnieuw de gezondheid en het doorzettingsvermogen, ook als het soms niet meeviel. Ingewikkelde stukken tekst kwamen, soms tot mijn verbazing, vereenvoudigd op papier. Zou de Heere daar niet de eer van krijgen?

Ik wil nog één ding kwijt. Denk niet dat je hier een wetenschappelijk doorwrocht boek in handen hebt. Dat is het niet en zo is deze bewerking ook niet bedoeld. Het is slechts een poging om een moeilijk te begrijpen werk toegankelijker te maken. Met de hoop en bede dat je misschien wel door dit boek, de God van Augustinus mag leren kennen. En daarom: Neem en lees.

Apeldoorn, juli 2015

Evert Barten

BOEK 1

U begint uw boek met een lofprijzing. Waarom?
Allereerst omdat de Heere het waard is om geprezen te worden. Zijn macht en wijsheid zijn zo groot! Het is al een wonder dat een mens, jij en ik, God willen loven. Je bent Zijn schepsel, maar o zo zondig. En dan toch God loven! Hoe dat kan? Omdat Hij je er Zelf toe aanzet. Hij heeft jou gemaakt naar Zijn beeld. Geloof het: je hart is onrustig, totdat het zijn rust vindt in God.

Moet ik God niet eerst kennen voordat ik Hem kan loven?

Dat is de vraag die ik God ook stelde. Wat is eerder, Hem aanroepen of Hem loven? Toen las ik Romeinen 10:14, waar eigenlijk het antwoord staat. ‘Hoe zullen zij dan Hem aanroepen, in Welke zij niet geloofd hebben? Of hoe geloven zij, zonder die hun predikt?’ En in Psalm 22:27: ‘En zij zullen de Heere prijzen, die Hem zoeken.’ Want als je Hem zoekt, zul je Hem vinden. En als je Hem vindt, zul je Hem loven. Dus: eerst vinden, dan loven.

*Laat mij U zoeken, Heere, terwijl ik U aanroep.
En ik wil U aanroepen, terwijl ik in U geloof,
omdat ik van U gehoord heb. Ja, U roept mijn
geloof aan wat U Zelf gegeven hebt. Hoe? Omdat
Uw Zoon mens werd en er over Hem gepreekt
wordt.*

Is dat niet wat al te groot, om God aan te roepen?

Dat is een terechte vraag, want als ik God aanroep, roep ik Hem als het ware naar mij toe. Sterker nog, ik roep Hem ín mij. Dan vraag ik mezelf ook af: is er een plekje in mij waar plaats is voor die God, Die de hemel en de aarde gemaakt heeft? Kan iets in mij deze God bevatten?

Dat kan nooit!

Net zo min ooit iets in de wereld Hem zou kunnen bevatten. En toch: als God niet in mij is, besta ik niet, want God is overal. ‘Want bedde ik mij in de hel, U bent daar’, zie Psalm 139:8. Misschien moet ik wel zeggen dat ik in God ben. Want uit Hem, door Hem en in Hem zijn alle dingen. Hoewel jij dan weer kunt vragen: waarom zou je God dan tot je roepen? Of: waar zou Hij vandaan moeten komen, als Hij overal

is? Hij vervult immers de hemel en de aarde, zie Jeremia 23:24. Maar ik heb net als jij veel vragen hierover. Om er een paar te noemen:

Bevatten de hemel en de aarde God helemaal, of gedeeltelijk?

Waar blijft dan het deel van Gods wezen dat hemel en aarde niet bevatten?

Of heeft God het helemaal niet nodig door iets bevat te worden, omdat Hij Zelf alles bevat?

Ach, God is overal, maar niets kan Hem geheel bevatten.

U hebt een bijzondere God lief.

Ja, Hij is God de Heere. ‘Want wie is de Heere, behalve de Heere? Of wie is God, behalve onze God?’ zie Psalm 18:32. Hij is de hoogste, voortreffelijkste, machtigste, almachtigste, barmhartigste, rechtvaardigste, verborgenste maar ook alomtegenwoordige, schoonste en sterkste. Hij is vast en ongrijpbaar, onveranderlijk en alles veranderend, nooit nieuw, nooit oud, alles vernieuwend.

Onbegrijpelijk.

Er is nog veel meer onbegrijpelijk. Hij is steeds bezig, maar rust altijd. Hij verzamelt en komt nooit iets tekort. Hij draagt, vervult, beschermt, schept, voedt, voltooit. Ja, Hij is zoekend, hoewel Hem niets ontbreekt. Hij heeft lief, hoewel Hij van Zichzelf liefde is. Hij denkt aan Zijn eer,

maar maakt Zich niet ongerust. Hij heeft spijt, maar voelt geen pijn. Hij wordt boos, maar blijft rustig. Hij wijzigt Zijn werk, maar niet Zijn plan. Hij grijpt zaken, hoewel Hij ze nooit is kwijtgeraakt. Hij heeft nooit gebrek, maar verheugt Zich in winst. Hij is nooit hebzuchtig en toch rekent Hij rente. Hij krijgt meer dan Hij vraagt en alles is van Hem. Hij betaalt schulden en is toch geen schuldenaar. Hij vergeeft schulden, maar lijdt geen verlies.

En ach, na dit alles heb ik eigenlijk nog niets gezegd over mijn God, mijn Leven, mijn heilige Heerlijkheid! Wat zou je er nog van kunnen zeggen? En tegelijk: zwijg niet over Hem!

Wie is deze God voor u?

Hij is de enige bij Wie ik rust kan vinden. Zodat ik mijn ellende vergeet en Hem, mijn enig Goed, omhels. Wie God voor mij is? Ik roep het uit: ‘Erbarm U, dat ik woorden mag vinden!’ Hij beveelt mij dat ik Hem liefheb. En als ik dat niet doe, ligt Zijn toorn op mij. Wie deze God voor mij is? Alleen Hij kan dat zeggen: ‘Ik ben uw heil’, zie Psalm 35:3. Ik leg mijn oren als het ware te luisteren bij God. ‘Open die oren, Heere, en zeg tot mijn ziel: Ik ben uw heil.’ Dán, dán zal ik horen en Hem aangrijpen.

Is uw ziel daar wel klaar voor?

Die ziel van mij is veel te klein. Bouwvallig ook.

Er zijn zo veel dingen in die Zijn heilige ogen pijn doen. Dat zijn dingen die ik moet bekennen. God is het Die mijn ziel groter kan maken, de boel kan herstellen en opruimen. ‘Reinig mij van mijn verborgen afdwalingen, Heere’, zie Psalm 19:13.

Waarom ik toch tegen God durf te spreken? Omdat ik mijn schandelijke zonden voor Hem heb beleden. En Hij heeft al die boosheden vergeven. Maar een rechtszaak durf ik niet tegen God aan te spannen, omdat ik bang ben dat ik mezelf zou misleiden. Dat mijn boosheid leugens zou vertellen. Nee, een rechtszaak begin ik niet. ‘Want als Gij, Heere, de ongerechtigheden gadeslaat, Heere, wie zal bestaan?’, zie Psalm 130:3.

Wat valt er dan nog te zeggen?

Inderdaad. Als God mij niet toestaat om te spreken, moet ik zwijgen. Maar Hij is barmhartig! Misschien lach jij me wel uit. God misschien ook wel, maar toch zal Hij Zich over mij ontfermen.

U spreekt met God over uw leven. Waar begint u?

Bij een begin waar ik zelf niets van weet. Hoe ben ik hier gekomen, in dit sterfelijk leven? Of is het een levend sterven? Zie je, dat weet ik ook al niet. Uit mijn vader en in mijn moeder heeft God mij gemaakt. Bij mijn moeder mocht ik melk drinken, maar daar kon ze zelf niet voor zorgen.

Het was God Die zorgde voor melk in de borsten van mijn moeder.

Is dat zo belangrijk?

O ja! Het zijn Gods rijkdommen die op de bodem van alles liggen, waardoor ik niet meer kreeg dan ik nodig had. Hij zorgde ervoor dat er altijd genoeg melk was en dat het mijn moeder goeddeed dat het met mij goed ging. En geloof het: alle goede dingen komen van God. Maar dat heb ik later pas geleerd. Als baby kon ik alleen maar melk zuigen, genieten van de dingen die fijn waren en huilen om de dingen die mij hinderden. Meer niet.

Iets later begon ik te lachen. Eerst in mijn slaap, later ook als ik wakker was. Ook begon ik mijn omgeving te herkennen en kreeg ik wensen. Die zaten echter in mijn ziel, maar omdat geen mens in mijn ziel kon kijken, probeerde ik met spartelen en schreeuwen duidelijk te maken wat ik wilde.

En als u niet kreeg wat u wilde?

Dan werd ik boos op die grote mensen die mij niet wilden gehoorzamen. Op die vrije mensen die niet even wilden doen wat ik wilde. En dan zette ik hun dat betaald door het op een brullen te zetten.

Van wie ik dit weet? Niet van mijn ouders en verzorgers, maar van kinderen die ik later heb gezien. Ik was precies zo.

Leefde u al voordat u geboren werd?

O ja, dat hebben mensen me wel verteld. En jij hebt toch ook wel eens een zwangere vrouw gezien? Maar weet je wat ik me afvraag: waar was ik dáárvóór? Ach, de Enige Die dat weet, is God. Hij was er al voordat ik geboren werd. Hij is de Heere, Die niet alleen altijd leeft, maar in Wie ook niets sterft. Er is geen mens die mij vertellen kan waar ik was voor ik in de buik van mijn moeder was. Maar misschien dat God mij nu wel uitlacht, omdat ik zulke vragen stel. Mijn taak is om God de lof en eer te geven, ook van mijn allereerste jaren als kind waar ik zelfs niets meer van kan herinneren. En toch weet ik er wel wat van, omdat God mij mensen gegeven heeft om het aan te vragen. Waar zou een levend mens als jij en ik anders vandaan komen dan van God? Kun jij jezelf maken? Nee toch?

Hebben we daarom een eeuwige ziel?

Scherpe vraag! Kijk eens naar God? In Hem is 'leven' en 'zijn' hetzelfde. Hij is de Allerhoogste, Hij verandert niet. Het 'vandaag' geldt niet voor God, want Zijn jaren zijn als het ware één dag, zie Psalm 102:28. En alles wat nog komt en wat geweest is, is als het ware 'vandaag' voor God. Je kunt er niets aan doen als je dit niet begrijpt, dat weet ik. Bewonder het maar. En verblijd je over dit onbegrijpelijke, zonder te proberen om het te begrijpen. Want dan zul je vinden. En als je

het juist wilt begrijpen, zul je niet vinden.

Kan een baby zonde doen?

Jazeker, zelfs een pasgeboren baby is tegenover de heilige God geen dag zuiver. Hoe je dat kunt weten? Door naar baby's te kijken. Ik was net zo'n baby en heb met wijdopen mond gehuild als ik bij mijn moeder wilde drinken. Stel je voor dat ik dat nu nog steeds deed als volwassen man. Nee, niet huilen om de moederborst, maar met wijdopen mond gaan brullen als ik eten nodig heb. Je zou me uitlachen. Ja, ik verdiende het dan op mijn nummer te worden gezet. Als baby deed ik dus dingen die niet fatsoenlijk waren. Maar ja, zo'n klein kind snapt een bestraffing niet, dus werd dat niet gedaan. Maar hoe ouder ik werd, hoe meer 'onkruid' er als het ware uitgetrokken werd.

Zo erg is huilen om eten toch niet?

Dus je denkt dat dit tijdens het baby-zijn wel goed was, om te schoppen en te slaan en boos te worden omdat grote mensen je niet gaven wat je wilde? Zouden die dingen misschien voor een tijdje als goed gezien worden? Maar er kan zelfs jaloezie zijn onder kleine kinderen. Zo zag ik eens een baby die met een bleek gezicht werkelijk jaloers keek naar een ander kind dat de borst kreeg. Het jaloerse kind duldde niet dat een hulpbehoevend ander kind zijn noodzakelijke

eten kreeg. En wat doen de ouders? Het met een vriendelijk gezicht aanvaarden. ‘Ach, het gaat wel over als hij ouder is’, zeggen ze dan.

Maar een baby is zo mooi, zo lief.

Prachtig zelfs. Loof God daarom, zing psalmen tot Zijn eer. Hij, Die dingen maakt die anderen niet kunnen maken. Die met Zijn wet alles ordent en alles zijn vorm geeft. Werkelijk prachtig is het, ook een baby.

En toch ... als het waar is dat ik in ongerechtigheid ben ontvangen en mijn moeder mij in zonden gevoed heeft in haar schoot, zie Psalm 51:7, als dát waar is, o, dan bid ik: ‘Waar, Heere, waar of wanneer ben ik dan vrij van schuld geweest?’

Hoe hebt u leren praten?

De bewegingen van het lichaam zijn als het ware de natuurlijke taal van iedereen. Als kind lette ik op het gedrag van volwassenen. Niet alleen op de lichamelijke bewegingen, maar ook de gezichtsuitdrukkingen zeiden me veel. Hetzelfde gold voor de toon van de stem, die duidelijk maakte of iemand iets goed- of afkeurde.

Langzaam begon ik dezelfde woorden te spreken en kon me zo meer en meer in het drukke mensenleven storten.

En toen moest u naar school. Hoe ging dat?

Daar waren mensen die er alles aan deden om kinderen zo veel mogelijk te laten leren. Dát was het doel van het leven: mooi en goed kunnen spreken in het openbaar! En waarom? Om eer te krijgen van mensen. Maar ja, ik zag het nut niet van leren lezen en schrijven. En als ik lui was, kreeg ik slaag. Van kinderen van God leerde ik bidden. Weet je waar ik om smeekte? Of ik geen pak slaag hoefde te krijgen op school. Maar als God niet verhoorde – wat overigens niet slecht voor me was – lachten mensen me uit. Zelfs mijn ouders, hoewel ze het goede met me voor hadden.

Dat uw ouders u uitlachten, dat moet erg geweest zijn!

Dat was vreselijk. Ik was een jongen die nog maar net op school zat. En dan uitgelachen te worden door je ouders, omdat je weer eens slaag had gekregen. Een erger martelwerktuig was er in mijn ogen niet. Toch moet ik je zeggen dat het wel mijn eigen schuld was. Want zorgden al die klappen ervoor dat ik harder werkte? Nee dus, hoewel ik een prima verstand van God gekregen had. Ik speelde liever met een bal.

Dus kreeg ik veel straf van volwassenen, terwijl die net zo goed speelden. Maar zij kregen er geen straf voor. Dat waren ‘zaken’, begrijp je? En dus moest ik maar hard studeren, zodat ik later ook kon spelen onder de schijn van ‘zaken’ doen.

Want zeg nu zelf: een volwassene die boos wordt omdat hij een discussie niet kan winnen, is toch net zo erg bezig als een jochie dat nijdig wordt omdat hij een spelletje verliest?

Maar niet luisteren naar ouderen is toch zonde?

Dat was het zeker en ik heb dat ook beleden tegenover God. De kennis die ik toen had kunnen verzamelen, had ik later goed kunnen gebruiken. Maar ik koos moedwillig voor sport en spel, was trots als ik wedstrijden won, luisterde graag naar verhalen en zat vaak in de schouwburg naar voorstellingen te kijken. Naar het spelen van volwassenen dus. De acteurs waren zo populair, dat veel ouders zouden willen dat hun kinderen ook zo werden. Raar eigenlijk: diezelfde ouders gaven hun kinderen straf als ze naar de schouwburg waren geweest in plaats van naar school. Waarom? Om straks ook zo'n acteur te kunnen worden ... Zie je het ook in jouw tijd? Vraag God om vergeving, om ontferming, zodat niet alleen jij, maar ook die acteurs Hem gaan aanroepen en Hij hen verlost.

U bent een keer heel ziek geweest, toch?

Ja, als klein jochie kreeg ik op een dag enorme maagkrampen. Die waren zo heftig, dat ze bijna mijn dood werden. Van mijn gelovige moeder had ik al veel gehoord over de Heere, Die naar deze aarde was gekomen. Mijn leven stond in het

teken van het kruis, omdat mijn moeder alles van God verwachtte.

Toen ik zo ziek was, verlangde ik met heel mijn ziel ernaar om gedoopt te worden. Ik weet zeker dat mijn moeder er direct voor gezorgd zou hebben, als ik niet heel snel weer opknapte. Ja, mijn moeder was een gelovige, in tegenstelling tot mijn vader. Gelukkig werkte hij niet tegen dat mijn moeder er alles aan deed om ervoor te zorgen dat ik een hemelse Vader kreeg.

Waarom werd de doop alsnog uitgesteld?

Die vraag heb ik mezelf ook gesteld. Om me nog vuiler te maken dan ik al was? Omdat zonden doen na mijn doop een grotere schuld meebrengt en mijn moeder me daarvoor wilde bewaren? Vaak werd in mijn tijd gezegd: 'Laat hem toch gaan, hij is immers nog niet gedoopt?' Vreemd, vind je niet? Als iemand ziek is, zeg je toch ook niet: 'Laat hem nog maar zieker worden, want hij is toch nog niet beter?' Kortom: het was veel beter geweest als ik wel gedoopt was geweest, omdat het heil van mijn ziel dan veilig was geweest bij God. Maar mijn moeder heeft met een vooruitziende blik gezien welke vreselijke verzoeken er nog op me af zouden komen. En ze wilde niet dat haar zoon daar als een gedoopte in zou vallen.